

נצאצרה, ת"ז

ע"י ב"כ עוה"ד אמינה קומבר (מ"ר 97496 ו/או דניאל שנהר) (מ"ר 41065 ו/או תהילה מאיר) (מ"ר 71836 ו/או מאיסא אבו סאלח אבו עכר) (מ"ר 52763 ו/או עלמא אלימלך) (מ"ר 82867 ו/או סמי עליאן) (מ"ר 91789)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6263555; פקס: 02-6276317
דוא"ל: ameenehq@hamoked.org.il

העותר

- נגד -

1. צבא הגנה לישראל
2. קצין משטרה צבאית ראשי
3. נציב שירות בתי הסוהר
4. המטה לביטחון לאומי
5. היועצת המשפטית לממשלה
6. הפרקליטה הצבאית הראשית

באמצעות פרקליטות המדינה
צלחא א-דין 29, ירושלים 91010

המשיבים

עתירה למתן צו הביאס קורפוס

- מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם, כדלקמן:
- (1) להודיע למשפחת העותר, תושב רצועת עזה אשר נעצר ביום 23.03.2025 מרצועת עזה בעת מילוי תפקידו כפרמדיק המועסק ע"י הסהר האדום; ושבעניינו מסרו רשויות המדינה כי הוחלט למנוע את מפגשו עם עורך דין עד ליום 07.05.2025 כך שמקום הימצאו אינו ידוע, על ידי מי הוא מוחזק; היכן הוא מוחזק ומכוח איזה דין; אם שוחרר או הועבר לגורם אחר – מתי, היכן ולידי מי ומה ידוע להם על מקום הימצאו היום. ככל שהעותר מוחזק בידי רשות ישראלית שלא כדיון, ובין היתר במקום מעצר שאינו מקום מעצר מוכר, יתבקש בית-המשפט להורות על שחרורו לאלתר;
- (2) להכריע אחת ולתמיד מיהו הגורם האחראי על מסירת מידע אודות החזקתו של העותר ואחרים במצבו; להודיע על זהות הגורמים המחזיקים במידע אודות מקום החזקתו של העותר ואחרים במצבם.

בקשה לקביעת דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה.

כן מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים להגיב לעתירה בהקדם ובתוך פרק זמן קצר, בהינתן דחיפות העניין, ובדומה לפרקי הזמן אשר ניתנו בעתירות דומות שהוגשו לאחרונה, בהן ניתנו פרקי זמן של 5 ימים לכל היותר (ראה בג"ץ 1608\24 זיארה נ' צה"ל; בג"ץ 1730\24 לובד נ' צה"ל; 1698\24 קולאב נ' צה"ל; בג"ץ 2655\24 אלשייך נ' צה"ל; בג"ץ 2656\24 עוודאללה נ' צה"ל; בג"ץ 4282\24 תלתיני נ' צה"ל).

עניינה של עתירה זו בזכותו היסודית ביותר של עצור, שנעצר על ידי כוחות ביטחון של ישראל, שדבר מעצרו ומקומו ייוודעו. הזכות היא גם זכותה של משפחת העצור, לדעת מה עלה בגורל יקירם והיכן הוא מוחזק.

הדין מורה, כי הודעה על מקום מעצרו של עצור תימסר לאדם הקרוב לו **ללא שיהוי**. משפחת העותר אינה יודעת, נכון להיום, היכן יקירה מוחזק.

חשיבות קבלת המידע מתעצמת לנוכח הדיווחים באמצעי תקשורת רבים, וביניהם אף ישראלים, לפיה התנהלות כוחות הביטחון הישראליים בימים אלה הינה רחוקה מלהבטיח שמירה על שלמות גופם וכבודם של העצורים העזתים. בחלק מהתיעודים ומהכתבות פורסם שעצורים עזתים משמשים כ"מגנים אנושיים" לכוחות צה"ל בשטח הרצועה, בלא שדבר מעצרו או החזקתם על ידי הכוחות מתועדת. בעקבות התיעודים האלה נוצר חשש כבד וממשי לחייהם ולשלמות גופם של אותם אנשים.

בין היתר, בכתבה שהתפרסמה ב"הארץ" ביום 10.03.2025 על השימוש של צה"ל בתושבים פלסטינים כמגנים אנושיים במהלך הלחימה בעזה, הועלו שאלות קשות בכל הנוגע לעמידה בדין הבינלאומי. דו"ח הצלב האדום, שמצוטט בכתבה, תיאר לפחות תשע עדויות אמינות מהן עלה כי פלסטינים אולצו לקחת חלק במשימות צבאיות מסוכנות, תחת איומים על חייהם. למרות שהתופעה הוכחשה בתחילה על ידי צה"ל, כעת מתנהלת חקירת מצ"ח המתמקדת בשישה מקרים. קישור לכתבה ניתן למצוא אותו כאן.

במסגרת מאמר דעה נוסף ב"הארץ" שהתפרסם ביום 13.03.2025, המחבר מתאר את השימוש השגרתי בפלסטינים כמגנים אנושיים במהלך הלחימה בעזה. המחבר מציין כי הנוהל הפך לנורמה בעזה, ובאופן עקבי, אולם מצ"ח פתחו רק במספר חקירות מוגבלות. קישור לכתבה ניתן למצוא אותו כאן.

החזקה של אדם במעצר *incommunicado* מגביר משמעותית את הסיכוי שייחשף לעינויים וליחס או ענישה אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים אחרים, כאשר המעצר בפני עצמו עשוי להוות דוגמא ליחס כזה.

הידיעה על מעצרו של אדם ומקום מעצרו היא תנאי הכרחי לשמירה על זכויות היסוד שלו ובראש ובראשונה על חייו ושלמות גופו. הסודיות החוסה על המידע האמור מותיר את העצור פגיע במיוחד לעינויים ולהפרה של זכויות יסוד אחרות. אופי המעצר הזה גם חוסם את הדרך בפני דיווחים מהימנים על עינויים בזמן אמת.

מעצרים כאלה ללא שקיפות, ללא בקרה ופיקוח ובלא מתן מענה לבני משפחה שמבקשים לדעת מה עלה בגורל יקיריהם ולשכור ב"כ עבורם הינם אסורים בתכלית האיסור. בנוסף, בשל חוסר השקיפות והאיפול המוחלט, לא ניתן לוודא שצרכיהם הבסיסיים ביותר של העצורים נענים, לרבות גישה למזון ראוי ושירותי בריאות בסיסיים.

גם היום, ולאחר ההליכים הקודמים שהתנהלו בעניין מסירת מידע למשפחותיהם של עצורים עזתיים, רב הנסתר על הנגלה. אולם ישנם גם דברים ברורים ובהירים כאור השמש. ברור שהסתרת המידע על מקום החזקתם של עצורים עזתים עומד בניגוד לדין הבינלאומי ואף למשפט הישראלי. ברור שתחת מעטה החשאיות של מקום החזקתם שוררים תנאי כליאה מזוויעים העולים לכדי עינויים, שאף בזמן מלחמה אינם מותרים. סודיות זו מסכלת את מימוש זכויותיהם של הכלואים ומנטרלת את מנגנוני הפיקוח על תנאי הכליאה במקומות בהם הם מוחזקים. די בכל אחד מאלו בנפרד, לא כל שכן בהצטברותם יחד, כדי להצדיק את הסעדים המבוקשים בעתירה.

במסגרת בג"ץ 2254\24 אבו מוסא נ' צבא הגנה לישראל (02.05.2024) (להלן: אבו מוסא), הודיעו המשיבים כי על סמך בדיקה פרטנית, "אין מניעה שהעותר יפגוש בעורך דין בעת הזו, ככל שהוא מעוניין בכך. בהתאם לכך, יש לפנות בכתב לכתובת הדוא"ל [שצוינה שם]". ימים ספורים אחרי הודעת המשיבים, התקיים דיון באבו מוסא בו הובהר כי ניתן להפנות לכתובת מייל זו פניות בעניינם של יתר העצורים העזתים. בפסק דינו של בית המשפט הנכבד מיום 02.05.2024, נקבע כי "ככל שבעתיד יהיו מקרים שבהם יתבקש סעד של צו 'הביאס קורפוס' לפני שחלפו 90 יום [מיום המעצר, במהלכם ניתן לאסור מפגש עם עורך דין במקרה של מעצר מתוקף חוק הלב"חים] ולאחר שהפנייה לא נענתה- דלתו של בית המשפט פתוחה".

על רקע פסק הדין שניתן באבו מוסא, מוגשת עתירה זו בעניינו של עותר שאשתו פנתה אל המוקד להגנת הפרט (להלן: המוקד) ושנמסר על ידי המשיבים כי חלה עליו מניעת מפגש עם עורך דין עד ליום 07.05.2025, כתוצאה מכך, המשיבים לא מסרו את מקום החזקתו של העותר. למען הסר ספק, ולאור קביעתו המפורשת של בית המשפט הנכבד בבג"ץ 9021\23 ואדי נ' צבא הגנה לישראל (18.02.2024) (להלן: ואדי), מצורף ייפוי כוח חתום על ידי אשתו של העותר.

משכך, ואם העותר עודו בידי רשויות המדינה, זכאית המשפחה על פי דין לדעת מייד אודות מקום הימצאו ולמנות עורך דין שייצג אותו בהליכי המעצר. אם יצא מידי המדינה, חובה על המדינה לספק בדחיפות כל מידע שיסייע באיתורו, ובהגנה עליו במידת הצורך.

כבר עתה מתבקש בית המשפט לקבוע את התיק לדיון דחוף, וזאת על מנת לדון בטענה העקרונית בעניין חובת המשיבים על מסירת מידע אודות מקום המעצר של העותר ואחרים במצבו. לא למותר לציין, כי במרבית המקרים בהם התקיים מפגש בין עצור תושב הרצועה לבין עורכי דין מטעם המוקד להגנת הפרט, אותם עצורים לא ידעו היכן הם מוחזקים ואף לא היכן הוחזקו בעבר. יש בעובדות אלו כדי להעיד על חומרת מניעת גישה למידע המבוקש, כך שיש בדבר פוטנציאל למנוע כל תיעוד ואף חקירה אפקטיבית לטענות בדבר עינויים ופגיעה שיטתית וקשה בזכויותיהם.

במספר עתירות הביאס קורפוס שהוגשו בעבר לבית-משפט נכבד זה, בעניין תושבי השטחים שנעצרו על-ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל, בית-המשפט קבע תקופה מקסימלית של 24 שעות שבגדרה על המשיב היה להגיב לעתירה. כך, למשל, בבג"ץ 2878\13 נאסר ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית. בהקשר עצורים תושבי רצועת עזה בבג"ץ 5226\14 אבו רידה נ' הצבא, המשיבים הסבירו כי לא ניתן להתחייב על פרק זמן שהוא קצר מ-48 שעות, באופן המעיד על הבנתם את החובה שבעצם מסירת המידע מהסוג המבוקש בעתירה דכאן.

ואלה הם נימוקיה של העתירה

עניינו של העותר

1. העותר, בן 46, הינו תושב רצועת עזה, עובד כפרמדיק בסהר האדום שברצועת עזה, אשר נעצר אור ליום 23.03.2025, משכונת תל אל-סולטאן שבעיר רפיח שברצועת עזה בעת מילוי תפקידו.
2. ביום מעצרו של העותר, הוא יצא מביתו לפנות בוקר, אחרי קריאה שקיבל אודות אירוע דחוף. בהתאם לעדות שאשתו של העותר מסרה, העותר יצא מהבית כשהיה לבוש במדי הסהר האדום ועליו כל הסימנים הנדרשים לצורך זיהויו כעובד הסהר האדום.

3. העותר יצא יחד עם שאר חברי הצוות הרפואי שהורכב מ-15 פרמדיקים של הסהר האדום (להלן: **הצוות הרפואי**) בשיירה רפואית שכללה 4 אמבולנסים של הסהר האדום הפלסטיני, שני רכבי הגנה אזרחית ורכב אחד של סוכנות האו"ם לפליטים פלסטינים (אונר"א), לכיוון שכונת תל אל-סולטאן שבפריח וזאת כדי לפנות פצועים והרוגים אחרי מבצע קרקעי של כוחות צה"ל במקום. לאחר שיצאו לדרכם, השיירה נעלמה ולא נודע לאיש דבר אודות גורלה.
4. אחרי מספר ימים, ביום 27.03.2025, הצליח צוות של OCHA (גורמים ממשרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים) להיכנס לאזור, מצא את שרידי האמבולנסים, רכבי אונר"א ומשאית הכיבוי – כולם היו הרוסים לחלוטין וקבורים חלקית תחת ההריסות.
5. ביום 30.03.2025, חשפה בדיקה בשטח שהובילו צוות OCHA וצוותי הסהר האדום, בסמוך לרכבי ההצלה והשירות ההומניטרי שנהרסו – על קיומו של קבר אחים שכלל 8 גופות של עובדי הסהר האדום, 5 של אנשי ההגנה האזרחית, וגופה אחת של עובד האו"ם (סה"כ 14 הרוגים מתוך 15 מאנשי הצוות הרפואי).
6. בהודעה שהוציא הסהר האדום באותו היום, צוין שכל הגופות שנמצאו הן גופות של הצוות הרפואי שנורו בירי חי. קישור להודעה שפרסם הסהר האדום מצורף [כאן](#). בנוסף, פורסמה בעניין כתבה של עיתון הניו יורק טיימס ביום 02.04.2025, קישור לכתבה ניתן למצוא [כאן](#).
7. ביום 14.04.2025, חשף הסהר האדום הפלסטיני כי הוועד הבינלאומי של הצלב האדום הודיע לו שכוחות צה"ל עצרו את העותר. קישור לכתבה שהתפרסמה בעניין בעיתון הניו יורק טיימס ניתן למצוא [כאן](#).
8. יום למחרת, ביום 15.04.2025, אשתו של העותר פנתה למוקד להגנת הפרט בבקשה לסייע לה באיתור יקירה. לכן, ביום 16.04.2025 פנה המוקד לכתובת אליה הפנו המשיבים במסגרת עניין אבו מוסא, "משל"ט תיאום" mashlat.tium@gmail.com, וביקש לקבל מידע על אודות מקום החזקתו של העותר, ובהתאם לתאם ביקור עורכי דין אצלו.
9. ביום 20.04.2025, התקבל מענה ממשל"ט תיאום ובמסגרתו נמסר כי הוחלט למנוע את מפגשו של העותר עם עורך דין עד ליום 07.05.2025.
- העתק ההתכתבות בין המוקד למשל"ט תיאום מיום 16.04.2025, מצורף ומסומן ע/1.
10. נכון למועד כתיבת שורות אלו, טרם התקבל מענה לפניית המוקד על איתור מקום החזקתו. יוצא מכך שלא נותרה דרך לבני משפחתו של העותר לדעת על מקום החזקתו מלבד פנייה לערכאות בהתאם לפסק הדין שניתן באבו מוסא, שכן נראה כי בהיעדר אפשרות לקיים מפגש עורך דין, משל"ט תיאום אינו הכתובת לאיתורם של עצורים תושבי עזה.
11. במצב הדברים המתואר, ולאור העובדה שהמשיבים ממשיכים להסתיר את מקום החזקתו של העותר ואחרים במצבו, ברי כי אי הסדרת נושא מסירת המידע למשפחות העצורים הפונות בעניין יקיריהן, יש בו כדי להעיד בהכרח על כוונה להסתיר את ההפרות הקשות של החובות המוטלות על הרשויות אף בעת מלחמה.
12. יודגש כי משפחת העותר נתונה במצוקה בעקבות המעצר. לא רק שלא נמסר להם כל מידע אודות מעצר יקירה, אלא שלא נמסר לאן עתיד העותר להילקח. דבר נוסף אשר מגביר את המצוקה, הינו עדויות העצורים ששחררו המוכיחות כי אכן תנאי הכליאה של עזתים במתקני כליאה שונים הינם קשים, ואף

עולים לכדי עינויים. נוסף על זה, הדאגה אודות גורלו של העותר מתגברת מעת לעת, וזאת בשל אכזריותן של נסיבות המעצר והריגתם של עמיתיו של העותר לעיניו.

הטעון המשפטי

המסגרת הנורמטיבית המחייבת בימי מלחמה

13. אלפי התושבים הרשומים כתושבי רצועת עזה ואשר מוחזקים במעצר על ידי ישראל הם תושבים מוגנים. סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית, החל על מצב הלחימה, מחייב את ישראל לנהוג בהם בכבוד ובאנושיות:

"בדרך-ארץ לגופם, לכבודם, לזכויותיהם המשפחתיות, לאמונתם ולפולחנם, לנימוסיהם ולמנהגיהם. היחס אליהם יהא תמיד אנושי, והם יוגנו במיוחד מפני כל מעשי אלימות או איומי אלימות..."

14. סעיף 33 לאמנת ג'נבה הרביעית אוסר על ענישתם הקולקטיבית של אזרחים מוגנים: "שום מוגן לא ייענש על עבירה שלא עבר אותה בעצמו. עונשים קיבוציים וכן כל אמצעי הפחדה או השלטת טרור אסורים. הביזה אסורה. מעשי תגמול כלפי מוגנים ורכושם אסורים".

15. לפי המלומד ז'אן פיקטה, הפרשן הרשמי של הצלב האדום לאמנת ג'נבה, סעיף 27 לאמנת ג'נבה הרביעית חל על כל אזרח מוגן והוא חל אף ביתר שאת על אזרחים כלואים:

"The obligation to give humane treatment and to respect fundamental rights remains fully valid in relation to persons in prison or interned, whether in the territory of a Party to the conflict or in occupied territory. It is in such situations, when human values appear to be in greatest danger, that the provision assumes its full significance."

Jean S. Pictet Commentary on Geneva Convention IV of 1949, p. 201 (Geneva, 1958)

16. גם בדין הישראלי נקבע בהקשר זה, שבמצב לחימה מוטלת על ישראל החובה לשמור על הדין, ובמסגרתו זכויות אדם בסיסיות:

"ישראל אינה אי בודד. היא חלק ממערך בינלאומי.. פעולות הלחימה של הצבא אינן נעשות בחלל משפטי. קיימות נורמות משפטיות – חלקן של המשפט הבינלאומי המינהגי, חלקן של המשפט הבינלאומי המעוגן באמנות שישאל צד להן, וחלקן בכללי היסוד של המשפט הישראלי – הקובעות כללים באשר לניהול הלחימה". (בג"ץ 4764/04 רופאים לזכויות האדם נ' המפקד כוחות צה"ל בעזה, פ"ד נח(5) 385, 391).

17. לפיכך, במסגרת הדינים החלים גם במצב של לחימה, קיימת חובה להגן ולהימנע מפגיעה בתושבים מוגנים, בין אם נעצרו שלא במסגרת הלחימה ושכלל לא היו מעורבים בה, ואף אם נעצרו במהלך קרבות. במקרה דנן מתעורר חשש כבד להפרת חובות אלה – כפי הנראה, העותר נלקח בניגוד לרצונו למתקן כליאה, תוך ניתוקו המוחלט מהעולם החיצון, מבלי שמשפחתו או כל אדם אחר יודע היכן הוא ומה עלה

בגורלו. אין לאיש כל מידע לגבי תנאי ההחזקה של העותר, כך שלא ניתן לשלול את החשש שהוא מוחזק בתנאים לא נאותים.

18. גם בעת מלחמה, אין כל סמכות להעביר את העצורים למתקנים ללא מסירת הודעה למשפחותיהם ולאף גורם אחר לגבי מקום הימצאותם ולגבי הסיבה להחזקה בהם, בחלק מהמקרים אף מדובר בהעברתם לשטח המדינה העוינת.

19. זאת ועוד, נכון להיום המשיבים מסרבים למסור כל מידע לגבי העותר ואחרים במצבו, שכל הנראה מוחזקים במתקני הכליאה; לא מידע לגבי מקום כליאתם ולא לגבי הסיבה להחזקה בהם. **מעצרים אלה עשויים לעלות לכדי מעצרים שרירותיים.**

20. זאת ועוד. הידיעה על מעצרו של אדם ומקום מעצרו היא תנאי הכרחי לשמירה על זכויות היסוד שלו. הדברים מקבלים משנה תוקף כשהמידע המבוקש מתייחס למי שאין לגביהם עילה למעצר והינם מוחזקים בנסיבות מעורפלות.

21. ועוד – סעיף 35 לאמנת ג'נבה הרביעית קובע כי לכל תושב מוגן שמצוי בשטחה של המעצמה הלוחמת נגד מדינת נתינותו נתונה הזכות לעזוב את שטחה של המדינה, ויש למסור את שמותיהם של מי שזכות זו נמנעה מהם:

"All protected persons who may desire to leave the territory at the outset of, or during a conflict, shall be entitled to do so, unless their departure is contrary to the national interests of the State... Upon request, representatives of the Protecting Power shall, unless reasons of security prevent it, or the persons concerned object, be furnished with the reasons for refusal of any request for permission to leave the territory and be given, as expeditiously as possible, the names of all persons who have been denied permission to leave."

22. בפרשנות הרשמית של הצלב האדום לסעיף 35 משנת 1958 נקבע, כי על המדינה שמחזיקה במי שביקשו לעזוב, מוטלת חובה למסור מידע וכי סירוב למסור את השמות צריך להיות מבוסס על טעמים כבדי משקל חריגים:

[It] allows the Detaining Power to take no action on a request for notification when, in certain clearly defined cases, there are legitimate security reasons against it. The Detaining Power, however, could not raise an objection on security grounds -- and this must be stressed -- in order to refuse systematically to reply to questions asked by the Protecting Power.

<https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gciv-1949/article-35/commentary/1958>

23. בעניינו סירוב גורף למסור מידע לגבי העותר מנוגד לחובות המוטלות על ידי ישראל. משום כך, על המשיבים, או מי מטעמם שמחזיק בעותר, להסיר לאלתר את הערפל מעל מצבם, להחזיק במידע מסודר לגביו, ולמסור אותו בפרט לבני משפחתו שמטבע הדברים חרדים לשלומם.

24. סעיף 37 לאמנת ג'נבה הרביעית קובע שגם מי שמוחזקים על ידי המעצמה שלשטחה נקלעו, צריך להיות מוחזק בתנאים אנושיים. אין ויכוח על כך שהחזקה של אנשים, *incommunicado* מנותקים מן העולם, ובלא מסירת מידע מינימלי לבני המשפחה שפונים, אינו עומד בסטנדרט זה, ומקשה עד מאוד על וידוא קיומם של תנאים מינימליים אחרים.

25. בהקשר של מעצר *incommunicado* פסק בית הדין האירופי באחד המקרים שבו עצור הוחזק ללא קשר עם עורך דין וללא אפשרות לנקוט בהליך שיפוטי נגד מעצרו:

That is a situation incompatible with Article 5 & 4 of the Convention and its underlying rationale, the protection of individuals against arbitrariness. National authorities cannot do away with effective control of lawfulness of detention by the domestic courts whenever they choose to assert that national security and terrorism are involved. (*al-Nashif v. Bulgaria*, Judgment 20 June 2002, par. 94)

26. אף בעניינם של מי שנחשדים כמעורבים בלחימה ישנה חובה למסור מידע אודות נפילתם בשבי ומקום החזקתם. סעיף 23 לאמנת ז'נבה בדבר הטיפול בשבויי מלחמה, 1949 (אמנת ז'נבה השלישית), מחייב מעצמה העוצרת שבויי מלחמה לדווח למעצמות הנוגעות בדבר את מיקומם הגיאוגרפי של מחנות שבויים. סעיף 70 לאותה אמנה מעניק לשבוי את הזכות לשלוח גלויה למשפחתו, בסמוך לאחר נפילתו בשבי, ובה בין היתר, מידע אודות כתובתו. מהדברים האמורים ניתן להבין שאין חולק על החובה שמקום ההחזקה של כל מי שנעצר על ידי ישראל בזמן המלחמה ייוודע.

27. יתרה מזו! אמנת רומא מגדירה כפשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה את הסירוב לגלות את מקום מעצרם של אנשים, כחלק מהעלמתם והפעלת שיטות חקירה של עינויים ויחס משפיל ובלתי אנושי.

28. כפי שתואר לעיל, החזקתו של אדם *incommunicado* עולה לכדי עינויים ויחס בלתי אנושי. סעיף 7 1(f) לחוקת בית הדין הפלילי הבינלאומי (אמנת רומא) מגדיר את פשע העינויים כאחד מהפשעים נגד האנושות, שניתן להעמיד עליהם לדין בבית הדין הפלילי הבינלאומי. על פי סעיף 7 1(e) כליאה או כל דרך אחרת של שלילת חירות שהינה מנוגדת לכללי יסוד במשפט הבינלאומי הינה בגדר פשע נגד האנושות. כליאתם של אנשים *incommunicado* כפי שהובא בהרחבה לעיל, הינה הפרה של מספר הוראות של המשפט הבינלאומי המנהגי. על פי סעיף 8 2(a)(ii) עינויים ויחס לא אנושי מוגדרים גם כפשעי מלחמה.

29. לא זו אף זו, האמנה להגנה על בני אדם מפני היעלמויות כפויות משנת 2006 (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance), באימוצה, אוסרת במפורש את ההעלמות הכפויות, לרבות סירובה של המדינה המעלימה להודיע בדבר גורלו של האדם הנעלם, באופן שמותיר אותו מחוץ להגנת החוק. עוד נקבע כי לא ניתן להצדיק התנהלות

זו גם במצב של מלחמה או מצב חירום ציבורי כלשהו. יצוין כי סעיף 5 לאמנה קובע כי העלמה כפוייה נרחבת ושיטתית מהווה פשע נגד האנושות.

30. כידוע, בימים אלה, מתנהלת חקירה בבית הדין הפלילי סביב החשש על ביצוע פשעי מלחמה על ידי ישראל בהתאם לחוקת רומא. המשך העלמתם של תושבי רצועת עזה עשויה לחשוף קובעי המדיניות והאחראים עליה לתביעות במישור זה.

31. אין כל הצדקה על המשך העלמתם של תושבי רצועת עזה בין אם נעצרו מתוך עזה או מחוצה לה, בין אם מדובר באזרחים תמימים ובין אם במי שנחשד במעורבות בלחימה, ובהיות הדבר עולה לכדי עינויים הינו מנוגד לאמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים שאושרה בישראל ביום 2.11.1991, שכן האיסור על עינויים הינו מוחלט אף בזמן מלחמה, כך שעל פי סעיף 2(2) "אין להיאחז בנסיבות חריגות, בין אם במצב מלחמה או איום במלחמה, אי יציבות פוליטית פנימית או מצב חירום אחר, כצידוק לעינויים."

המסגרת המחייבת הגנה לאנשי צוותים רפואיים בימי מלחמה

32. העותר, בנוסף להיותו תושב מוגן לפי אמנת ג'נבה הרביעית בפרט והדין הבינלאומי בכלל, חלה בעניינו הגנה נוספת הנשענת על אותה אמנה בהיותו עובד כפרמדיק בסהר האדום.

33. כידוע, יש להעניק כבוד והגנה מלאה לעובדים רפואיים המוקדשים להפעלה וניהול של בתי חולים אזרחיים, ובפרט לאלו העוסקים באיתור, פינוי וטיפול בפצועים, חולים, נכים ונשים אחרי לידה בזמן לחימה.

34. סעיף 20 לאמנת ג'נבה הרביעית קובע כי חלה חובה לכבד ולהגן על צוותים רפואיים המבצעים פעילויות רפואיות בזמן לחימה:

"אנשים שמלאכתם הקבועה והיחידה היא הפעלתם וניהולם של בתי חולים אזרחיים, לרבות חבר העובדים העוסקים בחיפוש אחרי אזרחים פצועים וחולים, ואחרי תשושים וילדות, בסילוקם ובהעברתם ובטיפול בהם – יש לכבדם ולהגן עליהם..."

35. סעיף 15 לפרוטוקול הנוסף הראשון של אמנת ג'נבה מיום 12 באוגוסט 1949 – סכסוכים מזוינים בינלאומיים:

"סגל רפואה אזרחי יכובד ויוגן..."

36. סעיף 16 לפרוטוקול הנוסף הראשון של אמנת ג'נבה מיום 12 באוגוסט 1949 – סכסוכים מזוינים בינלאומיים, אוסר על ענישתם של אנשים על ביצוע פעילויות רפואיות בהתאם לאתיקה הרפואית, ללא קשר לזהות המטופלים:

"בשום נסיבות שהן לא ייענש אדם כלשהו בשל ביצוע פעילויות רפואיות העולות בקנה אחד עם האתיקה הרפואית, ללא קשר לזהותו של האדם שהטיפול מיטיב עמו".

37. מאחר שהעותר נהנה מהגנה גם בהתאם לאמנת ג'נבה הרביעית כפי שצוין לעיל, פעולת מעצרו תוך כדי ביצוע עבודתו מהווה הפרה של האמנה שישראל מחויבת לה.

הודעה על מקום מעצר – חובתם של המשיבים 1 ו-2

38. כפי שהראינו בהרחבה לעיל, הזכות לקבל מידע על מקום המעצר של כלוא מקורה בחובה מהמשפט הבינלאומי המנהגי המחייב את ישראל. כתמונת לראי לחובה החלה על המדינה, מדובר בזכות של הכלוא ובני משפחתו. זכות זו, זכות יסוד היא – הן של העצור והן של בני משפחתו. זכות זו מהווה חלק מזכות היסוד לכבוד האדם. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על קיומה, אלא מעלימה ומחביאה אנשים שבמשמורתה מבני משפחותיהם למשך פרקי זמן ניכרים, נוהגת באכזריות הפוגעת קשות בצלם האנוש של העצור ובני משפחתו.

39. דברים אלה מוסדרים גם בדין הצבאי החל בשטחים הכבושים, המקום בו נעצר העותר. סעיף 53(א) לצו דבר הוראות בטחון [נוסח משולב] (אזור יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע–2009, קובע כי:

נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם

הקרוב אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור (כל ההדגשות

בעתירה הן שלי – א.ק.).

40. כפי שהראינו בחלק הראשון של הפרק המשפטי, דיני המלחמה, ובפרט אלו המנהגיים, חלים בסיטואציה זו, ביתר שאת כאשר מדובר בהחזקתם במעצר של נתונים של ישות שבה נלחמת מדינת ישראל בימים אלה, ישות שעל פי המשפט הבינלאומי מהווה חלק מן השטח הכבוש על ידי מדינת ישראל. על המשיבים להחיל על הנתונים הללו, שהם תושבים מוגנים כאמור, את הדינים החלים על כלואים אחרים שהם תושבים מוגנים מהגדה המערבית.

41. גם בפסיקת בית משפט נכבד זה הוכרה הזכות למסירת הודעה כאמור כזכות יסוד. כדברי המשנה לנשיא אלון בבג"ץ 89/670 עודה נגד מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד מג(4) 515, 517:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלה יביאו את דבר מעצרו לידיעת קרוביו, למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו העזרה הדרושה לו כדי להגן על חירותו. **זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו.**"

42. בשנת 1995, לאחר שמשל"ט הכליאה לא עמד בחובותיו, הגיש המוקד עתירה לבג"ץ (בג"ץ 6757/95 חירבאוי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון (לא פורסם, להלן: פסק דין חירבאוי). במסגרת הליך זה, נתן בית המשפט העליון תוקף של פסק דין להסדר שהגיעו אליו הצדדים, שלפיו:

(א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, **תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.**

הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.

במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו ומסר פרטיו, הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו...

(ב) **מרכז השליטה הצה"י** (בין שהמדובר במרכז השליטה ובין שהמדובר בגורם אחר) **יקבל מכל הגורמים... מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב של גורמי חוץ.**

(ג) **מרכז השליטה הצה"י לימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.**

לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הפונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון.

43. במסגרת בג"ץ 8435/12 מחמוד אבו סל נ' המפקד הצבאי (פסק דין מ-22.8.2013), מסרו המשיבים (שהם אותם משיבים שבעתירה דן), כי חודדו נהלי העבודה של משל"ט הכליאה, כדי למנוע מצבים בהם עצורים "נעלמים". כך מצוטטים הנהלים החדשים הללו בסעיף 4 לתגובת המשיבים מיום 25.2.2013:

"ראשית, נקבע כי במידה והעצור לא נמצא בשב"ס, משטרת ישראל ומתקני ההשגחה הפיקודיים באיו"ש, אזי תיערך פניה לשבע החטיבות המרחביות בעלות האחריות על הגזרות השונות באזור יהודה ושומרון, אשר הן האמונות על הפעלת הכוחות הצבאיים המבצעים את המעצרים באיו"ש. זאת, על מנת לברר האם נעצר העצור על ידי מי מהחטיבות המרחביות, וטרם הועבר לידי הגופים האמורים על החזקתם של עצורים באיו"ש.

שנית, לאחר בדיקה עם החטיבות המרחביות, ובמידה והעצור לא נמצא בהן, תיערך בדיקה אל מול גורמי המשטרה הצבאית בפיקודים של צה"ל (צפון, דרום ומרכז), כדי לברר האם העצור פונה לבית-חולים המצוי בגזרת אחד הפיקודים."

44. הנה כי כן, מחובתו של המשיב 1 למסור למשפחתו של העצור הודעה, בין טלפונית ובין בדרך אחרת, על מקום החזקתו. מחובתו של המשיב 2 להחזיק מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור ועצור. כגיבוי לחובה זו, נקבע מנגנון שיאפשר למשפחות לפנות לארגונים כדוגמת המוקד, ולעורכי-דין, על-מנת לקבל מידע עדכני אודות מקום המעצר של יקירה, וזאת באמצעות המשל"ט. יודגש, כי על פי הניסיונות המתוארים לעיל, לאיתור עצורים תושבי רצועת עזה, המשיב 2 ככל הנראה מחזיק במידע המבוקש אך מסרב למסור אותו ומכאן שיש להורות לו שיימנע מחסימת קבלת המידע או שהמידע המבוקש יתקבל ממועד אחראי אחר ובדומה לדרך קבלת מידע אודות תושבי הגדה המערבית באמצעות המשיב 2.

45. נושא איתור העצורים ותפקוד המשל"ט נדון גם בהחלטתו של כב' הרשם בעז אוקון בבג"ץ 9332/02 **ג'ראר נ' מפקד כוחות צה"ל. בהחלטתו כותב כב' הרשם:**

מסירת המידע מהווה אמצעי בקרה ופיקוח, אך יש לה חשיבות אנושית מבחינת העצור המאבד באחת את השליטה בחייו. יש לדיווח משמעות שלא ניתן להפריז בחשיבותה מבחינת בני המשפחה, אשר קרוב להם נעלם "בלא הסבר". ההגנה על הפומביות מהווה ערובה למניעת שימוש לרעה ביכולת לעצור, ומונעת שימוש בלתי מרוסן ביכולת זו. אכן,

כוחה של המדינה, ויהיו כוונותיה טובות ככל שיהיו, הוא גדול. בלא דיווח עלול כוח זה לצאת מכלל שליטה, גם אם הוא מוסבר בשיקולים ביטחוניים. ויתור או הגמשה טומנים בחובם סיכונים ברורים. הניסיון מלמד ששימוש יתר בכוח, שלא שורש בעייתו, יוצר מציאות חדשה. הכוח אינו כמו בומרנג, כשמשחררים אותו – הוא לא חוזר. על כן מצווה הרשות להקפדה של ממש בכל הנוגע להפעלת סמכויות המעצר. **הקפדה זו מחייבת דיווח מידי על עצם המעצר.**

46. מכאן הסעדים המבוקשים בעתירה, שעניינם מחויבותם של המשיבים במסירת הודעה על מעצרו ומקום מעצרו של אדם **ומחויבותם להחזיק במידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור המוחזק על ידי מי מזרועות המדינה ועל מוכנות מסירתו לבני משפחה או באי כוחם שיפנו אליהם.**

רישום העצור במקום המעצר

47. מובן מאליו כי לכל עצור ישנה זכות שמקום מעצרו יהיה ודאי וברור לכל. רישומו של עצור במקום מעצרו הוא תנאי הכרחי למימוש זכויותיו. רק כך יוכלו משפחתו ועורך דינו לברר עם האחראים על מקום המעצר מהו מעמדו, מצבו הבריאותי, תנאי מעצרו, האם ומתי ניתן להיפגש עימו וכדומה. רק כך יוכלו לפעול למען מימוש זכויותיו כעצור. אף זכותו של עצור להיות נוכח בהליכים המשפטיים המתנהלים נגדו תלויה ברישומו המסודר במקום מעצרו.

48. אי רישומו של עצור במקום המעצר פוגע קשות בזכויות הבסיסיות שלו ושל בני משפחתו. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על רישום העצור במקום מעצרו ועל היכולת לקבל אינפורמציה שוטפת על סמך רישום זה, אינה ממלאת את חובתה ומועלת בתפקידה.

49. רישום ראוי של עצורים מוסדר בחקיקה הן באשר לעצורים המוחזקים בידי המשיב 3 והן באשר לעצורים המוחזקים במתקנים שבאחריות המשיב 1 ותחת מסגרת נורמטיבית עליה מפקחת המשיבה 6. נעמוד על הדברים להלן.

50. בהתייחס לעצורים המוחזקים על ידי המשיב 3, ובשל החשיבות העליונה שיש לרישומו של עצור במקום מעצרו, עוגנה חובת הרישום בחקיקה ראשית. סעיף 4 לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש) תשל"ב-1971 קובע כי :

"התקבל אדם לבית סוהר ידאג מנהל בית הסוהר שיירשמו בנוגע אליו הפרטים שנקבעו"

51. בפרק 5 להוראות שירות בתי הסוהר (סעיף 5.06) נכתב:

בבית הסוהר יתנהל רישום מעודכן ומדויק לגבי כל אסיר המוחזק בו....

52. העלמתם של עצורים המגיעים לידי המשיב 3, מהווה סטייה מהכללים המחייבים אותו בהקשר זה, ונראה שהדבר נעשה בחוסר סמכות.

53. כמו כן, ובהתאם לאמור לעיל, אי רישומם של עצורים המוחזקים על ידי הבא מנוגדת לחובה המעוגנת בסעיף 53(א) לצו בדבר הוראות בטחון [נוסח משולב] (אזור יהודה ושומרון)(מס' 1), התש"ע-2009, לפיה יש למסור מידע אודות המעצר ומקום ההחזקה.

54. אמנם חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, תשס"ב-2002, ככל שהינו רלוונטי למקרה דנן, אינו קובע הוראות בנוגע להודעה על מקום מעצר, אך בעצם הסדרת נושא הייעוץ המשפטי והתרתו בסעיף 6, מחייב העברת המידע על מקום ההחזקה. באותו אופן הדברים נכונים בנוגע לצו בדבר מניעת הסתננות.

55. אף אם למשיב 4, הסמכות לייעץ ולהמליץ לממשלה בכל הנוגע למדיניות בנושאי הביטחון הלאומי, הוא עדיין כפוף לחובות החלות על ישראל מכוח הדין הבינלאומי ואף החקיקה המקומית בין אם הצבאית ובין אם במערכת החקיקה והמשפט האזרחיים. מכאן שאין כל צידוק להמשך העלמתו של העותר, ואף לא של מאות ואף אלפי עצורים שהם בגדר מוגנים.

56. ממהותה של עתירה זו שהיא אינה מגובה בתצהיר ויפוי כוח מטעם העותר. לעתירה מצורף תצהיר מטעם המוקד להגנת הפרט בעניין ניסיונו לקבל מידע אודות העותר, ובנוגע לפעולותיו בעניינו. כמו כן, מצורף לעתירה יפוי כוח של אשתו של העותר.

מטעמים אלה, מתבקש בית-המשפט הנכבד להוציא בדחיפות צו הביאס קורפוס וכמבוקש בראש העתירה, המופנה אל המשיבים ולהטיל עליהם את הוצאות המשפט ושכר טרחת עו"ד.

23.04.2025

ב"כ העותר
אמינה קומבר, עו"ד

(ת.ש. 102139)